

Goedenavond allemaal,

Wat fijn dat u hier bent!

Dat klinkt misschien als een cliché.

Maar ik ben meer dan ooit blij, dat u hier vanavond bent.

Dat wij samen zijn gekomen, om iedereen te herdenken die is omgekomen in ons Koninkrijk of waar ook ter wereld.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog én in oorlogssituaties en vredesoperaties daarna.

Zoals bijna alle oorlogen en conflicten begon de Tweede Wereldoorlog niet met wapens.

Maar met woorden.

Met woorden werden mensen ont-menselijk.

Buren en vrienden werden opeens 'de anderen'.

Die anderen namen ruimte in, die hun opeens niet meer werd gegund.

Ze namen banen in.

Huizen.

En van woorden ging het naar daden.

De anderen waren niet langer welkom op het werk.

Mochten niet meer in bepaalde wijken wonen.

Of moesten juist in een bepaalde wijk wonen.

En nog later in een speciaal kamp.

De anderen moesten een gele ster dragen.

Zodat iedereen kon zien:

Zij zijn de anderen; zij horen er niet bij.

De Tweede Wereldoorlog leerde ons, dat de stap van woorden naar daden en van daden naar gruwelijkheden, kleiner is dan we ooit voor mogelijk hielden.

Nu we weten dat woorden er wél toe doen en dat ze niet zonder consequenties zijn, zeggen we ieder jaar op deze dag tegen elkaar:

Dat – nooit - weer.

En toch zien we, dat antisemitisme, discriminatie en racisme en terug zijn in onze samenleving.

We zien het in woorden die worden gebruikt:

- Woorden die groepen mensen over één kam scheren.
- Woorden die mensen uitsluiten.
- Woorden die ont-menselijken.

En in plaats van te focussen op wat ons van mens tot mens verbindt, staat de schijnwerper vol op wat ons van elkaar onderscheidt.

In het nieuws.

Aan de talkshowtafels.

Op social media.

Terwijl we toch met elkaar hadden afgesproken: dat – nooit - weer!

Dáárom ben ik zo blij, dat u hier vanavond bent.

Zodat we deze woorden weer betekenis kunnen geven.

Want als we ons weer realiseren, dat woorden ertoe doen en dat we het licht ook kunnen laten schijnen op wat ons verbindt, dan kunnen we kiezen voor andere woorden.

En voor andere aandacht.

Elke dag opnieuw.

Dat zie ik ook als opdracht voor mijzelf.

Ik kan ervoor kiezen om steeds maar te focussen op de extreme standpunten.

Op het geluid dat zich het hardste laat horen.

Maar wat je aandacht geeft, groeit.

Daarom wil ik focussen op wat ik tussen de extremen zie; in het midden.

En dat is veel goeds:

- Ik zie mensen die de handen uit de mouwen steken om hun buurt mooier te maken.
- Ik zie mensen die vrijwilliger worden in de zorg of op een school.

Omdat zij weten, dat daar grote behoefte is aan extra handen.

- Ik zie mensen die vluchtelingen te hulp schieten om hier een leven op te bouwen.

- Mensen die voor hun zieke buren zorgen.
- Jonge mensen die opstaan, omdat ze zich zorgen maken over de toekomst van de wereld.

En ik zie mensen die opstaan tegen uitsluiting:

Tegen antisemitisme.

Tegen discriminatie.

Tegen racisme.

Dáár wil ik het licht op laten schijnen.

Hen wil ik met aandacht laten groeien.

Zij zijn voor mij de stille helden.

Zoals er ook tijdens de Tweede Wereldoorlog stille helden waren.

Mensen die hun Joodse buren hielpen onderduiken.

Die het kleine beetje voedsel dát er was, deelden.

Die in de kampen, dichtbij en ver weg, het leven voor elkaar nog draaglijk probeerden te maken

Mensen die niet dachten in 'ik' en 'jij'.

Maar in 'wij'.

Mensen die de verbinding zochten.

In plaats van de verwijdering.

Onze tijd is een tijd van grote veranderingen, ernstige conflicten en zorgelijke ontwikkelingen.

Zo'n onzekere tijd vraagt van ons, dat we op onze manier een stille held zijn.

Dat we onze woorden zorgvuldig kiezen.

Dat we kiezen voor woorden die insluiten in plaats van uitsluiten.

Voor woorden die bruggen slaan.

En dat we aandacht geven aan wat ons met elkaar verbindt.

In onze gesprekken met elkaar.

Op school en op ons werk.

In onze buurten.

Op social media.

Elke dag kunnen we die keuze maken.

Elke dag kunnen we ervoor kiezen, om niet mee te gaan in de polarisatie.

Ik voel dat ook als een verantwoordelijkheid naar de generatie van mijn ouders en grootouders.

En naar iedereen die een oorlog of conflict meemaakte.

Hun lijden kunnen we anderen besparen.

Ik voel dat ook als een verantwoordelijkheid naar de generatie na mij.

Naar jonge mensen, zoals mijn zoon.

Ik hoor, hoe zij kunnen worstelen met een gevoel van machteloosheid, wanneer zij naar de wereld kijken.

Ik wil hun laten weten: je hoeft je niet machteloos te voelen.

We kunnen door deze verwarrende tijd heen komen.

Zoals we óók door de verwarrende tijd van de pandemie gekomen zijn.

In een tijd waarin machteloosheid op de loer ligt, geeft het mij hoop en energie dat het eigenlijk zo eenvoudig is:

Zonder naïef te zijn en zonder de kwalijke gevolgen van polarisatie te negeren, kunnen we aandacht geven aan het mooie en goede om ons heen.

Zodat het kan groeien.

Ieder van ons heeft de macht van het woord.

Dat – nooit – weer, zijn machtige woorden!

Samen kunnen wij die waarmaken.

Fijn dat u er vanavond bent.

Dank u wel!